

Bekir B y karkın

BİR SEL GİBİ

ÖTÜKEN

Bu roman XVII. Yüzyıl Osmanlı İmparatorluğu'nun yirmi beş yıllık bir devresini canlandırmak için yazılmıştır. Olaylar sosyal, politik ve ekonomik yönden ele alınmış, bir romanın imkânları dahilinde devrin örf, âdet ve yaşantısına yer verilmiştir.

Ayrıca "Bir Sel Gibi" olup olmamanın da romanıdır.

Bir Vezirin Ölümlü

YIL 1632, gün Mayısın onsekizi idi. Parlak bir güneş İstanbul'u aydınlatıyor, şehir günlük hayatını yaşamaya başlıyordu. Mehter takımı, Demirkapı'da üç fasıl növbetini vuralı, epey olmuştı...

Topkapı Sarayı görünüşte çok sakindi. Enderun ağaları günlük emirlerini veriyorlar, içoğlanları büyük bir uysallıkla işlerini yapıyorlardı. Yalnız Hasodabaşı ile Silâhtar Ağa biraz heyecanlı görünüyorlardı. Çünkü hünkâr, devrin padişahı Dördüncü Murat o sabah pek sinirliydi. Oturmuyor, ayakta duruyor, huzuruna çağırtdığı Sadrâzam Recep Paşa'yı bekliyordu.

Hünkâr henüz yirmi yaşında idi. Buna rağmen, gür siyah sakalı, kartal bakışları, heybetli vücudu vardı.

Huzurda herkes onu seyrediyordu. O, ellerini arkasına bağlamış, kaşlarını hafifçe çatmıştı. Zihnen çok meşgul olduğu ilk bakışta anlaşılıyordu.

Nihayet kapı tarafından bir hışırtdı duyuldu. Zülüflü baltacılar eğildi, sadrâzam içeri girdi.

Recep Paşa hafifçe topallıyordu. Bir an hünkârın heybeti karşısında duraladı. Sonra ayak öpmekte gecikmek için eğildi.

O zaman hünkârın dudaklarında acı bir gülümseme belirdi. Recep Paşa'nın başka bir hareket yapmasına meydan vermeden:

- Gel beri, topal zorbabaşı! diye bağırdı.

Sadrâzam neye uğradığını anlayamamıştı; olduğu yere çöktü, sararmış benzi, titrek sesiyle:

- Hâşâ padişahım, diye inledi. Vallâh ve billâh hünkârımın rızasından taşra benim zerre kadar bir iş yapmışlığım yoktur.

Sultan Murat, ona kin ve alayla bir kere daha baktı. Dudaklarındaki acı gülümseme hâlâ kaybolmamıştı. Aynı tok sesiyle yeniden bağırdı:

- Bre kâfir, abdest al!..

Sonra Recep Paşa'nın başka bir söz söylemesine meydan bırakmadan karşısındakilere dönerek:

- Şu hainin tiz başını kesin! dedi.

Zülüflü baltacılar hemen atıldılar, artık yerinden bile kıpırdayacak gücü kalmayan Recep Paşa'yı kollarından tutup sürükleyerek dışarı çıkardılar.

Herkes hünkârın dudakları arasından çıkacak başka bir emri, korku ve ecel terleri dökerek bekliyordu... Dışarıdan birinin:

- Kara Ali'yi bulun, diye seslendiği duyulunca, Sultan Murat'ın dudaklarındaki gülümseme silindi, kaşları yeniden çatıldı:

- Cellât istemez. İşini kementle siz tamam edin, leşini Bâb-ı Hümayûn önünde bekleyen zorbalara atın. Mührü de Mehmet Paşa'ya verin.

Bir kıpırdanma oldu, sonra herkes koyu, ölümle hayat arasındaki o anlaşılmaz korkunç sessizliğe büründü. Dışarıdan sadece Recep Paşa'nın son iniltileri, yalvarmaları duyuluyordu. Nihayet onlar da kesildi.

O zaman hünkâr, Bostancıbaşı Duçe Mehmet'e döndü:

- Bak ağa, dedi, yeni sadrâzama söyle, tedarikin yap-sın, huzuruma öyle gelsin. Tiz biriyle haber gönder. Der-ya Efendi'yi bulsunlar; onunla konuşmam gerek.

Bostancıbaşı etek öptü, hemen dışarı çıktı. Hünkâr bu sefer Kızlarağası Mustafa Ağa'ya seslendi:

- Ağa, sen de anama söyle, odasından zinhar taşra çıkmasın. Bundan böyle, kendi kendine asla hiçbir iş görmeye kalkışmasın.

Sonra verilecek başka bir emri olmadığını belli etmek için elinin tersiyle kapıyı göstererek:

- Halvet olsun, dedi.

Şimdi hünkâr, odada yalnızdı. Bir süre altın işlemeli tavana, karşısındaki duvara baktı. Avunmak, daha doğru-su içinde kaynayan ve kendini zaman zaman küçüklükle suçlandıran bir sesin etkisinden uzaklaşmak istiyordu.

Karar vermişti; bundan sonra hiçbir zaman küçülme-yecek, hiçbir kuvvete boyun eğmeyecekti. Tahtını ve idaresiyle sorumlu olduğu devletini koruyacak, şerefli günler yaşayacaktı. Bunun nasıl olacağını vaktiyle zorba-lar ona çok iyi öğretmişlerdi. Karşısına kim çıkarsa çık-sın, çiğneyip geçecekti. Af ve merhameti kaldırıyordu. Belki boş yere bazı suçsuzların kanına girecekti. Fakat devletin ve tahtının geleceği için bundan kaçınılmasına imkân göremiyordu.

Başını salladı, hafifçe sakalını sıvazladı ve sonra şid-detle pazularını gerdi. Kalın bileklerindeki damarlar meydana çıkmıştı. Bu bilekler iri bir adamı belinden tu-tup dolaştıracak kadar kuvvetliydi. Bir parmağı ile havaya kaldırdığı güzleri değme pehlivanlar yerinden bile kıpırdatamazdı. Evet, onun bu kuvveti ve kararı karşısın-da hiç kimse duramayacaktı.

Birden hatırına sevgili musahibi Musa Çelebi geldi. O zaman yavaşça divana oturdu, başını ellerinin arasına aldı ve geçmişî yaşamaya başladı.

Evvelâ gözlerinin önünde babası Sultan Ahmet canlandı. Sonra ağabeyi Genç Osman'ı üryan ve perişan Yedikule'ye götürülürken gördü. Gaddar sadrâzam Davut Paşa onu hiç acımadan öldürtmüştü.

Ağabeyisi vaktiyle, kendisi gibi çırpınmıştı; rüşveti kaldırmak, memleketi düzeltmek istemişti. Hattâ bu işte o kadar ileri varmıştı ki, Hicaz'a gitmek bahanesiyle Anadolu'ya geçmeye, oradan asker toplayıp İstanbul'daki zorbalardan hakkından gelmeye karar vermişti. Fakat bir türlü başaramamıştı. Sarayı bastıkları zaman son çare olarak yeniçerilere sığınmıştı; 65'inci yaya ortası, verdiği söze rağmen, onu teslim etmiş ve neticede öldürülmüştü.

Eyaletlerde devlet idaresi iyi ellerden çıkmıştı, paranın ayarı bozulmuştu, vergi yükü sebebiyle çiftini bozan köylü asî olmuştu. Kapıkulu ocağı halkı büsbütün şırmarmıştı, tımarlı sipahi ihmal edilmişti, kadı ve naipler halkı soymaya başlamışlardı. Dış ve iç hazineler bomboş kalmıştı.

İşte böyle karışık, her şeyin parayla alınıp satıldığı, sözün ayağa düştüğü bir devirde on bir buçuk yaşında tahta çıkmıştı.

O günü gayet iyi hatırlıyordu. 1623 yılı Eylül'ünün dokuzuncu günü idi.

Kendisi ilk yıllar hiçbir şey yapmamıştı. Bütün idare anası Kösem Sultan ile Kızlarağası Mustafa Ağa'nın eline geçmişti.

İran'la harpler başlamıştı. Ancak çok sevdiği vezir-i âzamı Hafız Ahmet Paşa'nın gayretiyle daha korkunç sonuçların önüne geçilebilmişti.

Her şeyi unutabilecekti. Ahmet Paşa'dan sonra vezir-i âzam olan Hüsrev Paşa'nın yetersizliği de belki hatırdan çıkacaktı. Fakat bundan birkaç ay önce meydana

gelen o korkunç ayaklanmayı hiçbir zaman hoş görmesine imkân yoktu.

Hüsrev Paşa'yı azledip yerine ikinci defa Hafız Ahmet Paşa'yı sadrâzam yapmıştı. Senelerden beri sadâret bekleyen Recep Paşa buna tahammül edememiş, İstanbul'a dönen Hüsrev Paşa güruhunu kıskırtmıştı. Sipahiler ve yeniçeriler ayaklanıp Atmeydanı'nda toplanmış, Hüsrev Paşa'nın azline sebep oldu diye on yedi kişinin öldürülmesini istemişlerdi. Bunların arasında Şeyhülislâm Yahya Efendi, Sadrâzam Hafız Ahmet Paşa, Defterdar Mustafa Paşa, Yeniçeri Ağası Hasan Halife, Musahip Musa Çelebi de vardı.

Zorbalar işi o kadar azıtmışlardı ki Akağalar kapısına kadar dayanmışlardı. Hepsi bir ağızdan:

- Padişaha sözümüz vardır, divana çıksın! diye bağırıyorlardı.

Bu kulakları tırmalayan bir uğultu idi. Nihayet kardeşi Osman'ın korkunç sonucuna uğramamak için Bâbüssaâde önüne kurulan tahta çıkmış, kendine hâkim olmaya çalışarak:

- Nedir kullarım muradınız? diye sormuştu.

Âsiler hep bir ağızdan bağırmaya başlamışlardı:

- Defter ettiğimiz on yedi kişiyi, illâ Hafız Paşa'yı ver, paralayalım.

Onlara lâf anlatamamıştı. Yumruklarını sıkmış, hidetle ayağa kalkmış, hepsini dövmek, ezmek istemişti. Fakat yapamamıştı; zayıf olduğunu, acz içinde bulunduğunu anlamıştı. Bu duygusu ise onu büsbütün çökertmişti.

Ağlamamak için dişlerini sıkıp içeri girerken Enderun ağaları etrafını sarmışlardı. Bu arada, her türlü teşrifât kurallarının dışında, fakat tamamen ılık bir ses kulağına çarpmıştı:

- Hünkârım, biraz daha sabret.

Bu sesin sahibi, babasının nedîm-i hası, cenk meydanlarında saçını ağartmış, milleti uğruna birçok yaralar almış, bir kolunu kaybetmiş olan Derya Efendi idi.

Sonunda zorbarların dediği gibi olmuştu. O günkü olaylar arasında, unutamadığı ve asla unutamayacağı iki söz hâlâ kulaklarında çınlamaktaydı. Birincisi, ikinci defa ayak divanına çıkarken Recep Paşa'nın sırtırcasına:

“- Taşra çıkmadan evvel abdest alınız padişahım!” demesi, diğeri de Hafız Ahmet Paşa'nın gözyaşları arasında:

“- Padişahım, Hafız gibi bin kulun yoluna feda olsun. Gam çekme, yalnız senden ricam şudur ki, sen beni öldürtmeyesin. Ko bu zâlimler şehit etsin. Çoluk ve çocuğundan da ilgini eksik tutma.” sözleri idi.

Hafız Paşa, salâvat getirerek dışarı çıkmış, şehit olmuştu.

İşte o zaman, Recep Paşa'ya mührünü verirken kendi kendine and içmişti.

“- Allahu Taalâ kudret verirse sizlerden intikam almak nice olur, görürsünüz!..”

Daha korkunç olaylar da geçmişti. Bunların hepsini tekrar yaşamak istemiyordu. Onun için ellerini başından çekti, ayağa kalktı. Fakat yalnızlığını acı acı hissetti. Sevgili musahibi Musa Çelebi yanında olsaydı şimdi; onunla ne tatlı konuşur, dertleşirdi. Kederli günlerinde kendini nasıl da avuturdu... Evet, Musa Çelebi de yoktu artık... Defterdar Mustafa Paşa'yı Vefa'da yakalayıp paralıdıkları gibi Recep Paşa, ben saklarım, diye yalan söyleyerek Musa Çelebi'yi saraydan çıkartmış, İbrahim Paşa sarayına götürmüştü, zorbalara teslim etmişti.

Recep Paşa sonra padişahı da hal' etmek istemişti. Rum Mehmet ile Yeniçeri Ağası Köse Mehmet Ağa'nın durumu vaktinde haber vermeleri sonucu bu isteğinde başarı sağlayamamıştı.

İşte şimdi Recep Paşa'nın hesabını görmüştü. Elbette en kısa zamanda diğer zorbabaşları da temizlenecekti. Hafız Ahmet Paşa'nın, Musa Çelebi'nin intikamını fazlası ile alacaktı.

Tekrar düşüncelerinden uzaklaşmak istedi... Gezinmeye başladı. Bir türlü avunamıyordu. Hemen şu anda hepsini, bütün zorbaları öldürmek, hattâ kendi elleriyle boğmak istiyordu. Nitekim bu hususta emir vermek için kapıya doğru da yürüdü. Fakat nedense birden vazgeçti.

- Kim var orada! diye bağırdı.

Yavaşça kapı açıldı. Hasodabaşı içeri girdi. Çekinerek hünkâra yaklaştı, eteğini öptü, sonra da geri geri giderek başını önüne eğdi.

- Saadetlü hünkârım, kulunuz emirlerine âmadedir.

- Derya Efendiyi beklerim, neden gelmez?

- Padişahım, Derya Efendi ile sadrâzam efendimiz emirlerinizi bekler. Halvet buyurduğunuzdan geldiklerini haber vermeye cesaretimiz yoktur.

- Söyle gelsinler.

Hasodabaşı eğildi, padişahın eteğini öptü, dışarı çıktı. Biraz sonra Sadrâzam Tabanıyassı Mehmet Paşa önde, Derya Efendi arkada, artlarında da Kızlarağası Mustafa Ağa, Bostancıbaşı Duçe Mehmet ve bütün saray ileri gelenleri içeri girdiler.

Yeni Sadrâzam titriyordu, hemen yere kapandı, hünkârın eteğini öptü. Dördüncü Murat:

- Baka paşa, dedi. Mühr-i hümayûnumu sana verdim. Görem seni; canla başla çalışsın, kulluk nasıl olurmuş gösteresin. Devleti hoşça idare edesin. İllâ zorbalara aman vermeyesin.

Sadrâzamin gözleri yaşlı idi:

14 • BİR SEL GİBİ

- Şevketlû padişahım, dedi, Mehmet kulun yoluna feda olsun. İnşallahu Taalâ en kısa zamanda her işin uhdesinden geliriz.

Sultan Murat gülümsedi:

- Defterdarı gör, hazinenin durumunu iyice öğren, tedbirini al, emrimi bekle.

Sonra elini çırptı:

- Lalama bir kürkle bir hil'at giydirin! diye seslendi.

Sadrâzamlâ ilk konuşması bitmişti. O, etek öpüp çıkarken, hünkâr:

- Beni Derya Efendi ile yalnız bırakın, dedi.

Gün Görmüş Bir İhtiyar

DERYA EFENDİ, başı önüne eğik, sırtı hafifçe kamburlaşmış, gözlerini yarı kapamış, hünkârın karşısında sessizce duruyordu.

Sol kolu yoktu, başındaki kavuk onu olduğundan daha boylu gösteriyordu. Sakalları ağarmıştı. Göz çukurları derinleşmiş, bakışlarına hafif bulanıklık gelmişti. Buna rağmen, bu yarı çökük haliyle dahi o, yine de heybetli ve kararlı görünüyordu.

Sultan Murat onu gülümseyerek seyrediyordu. Sabahki hiddeti, hattâ üzüntüsü kaybolmuş gibiydi.

Odada huzur verici bir sessizlik vardı. Hünkâr kısa adımlarla Derya Efendinin önünden geçti, divana oturdu. Elini parmağındaki zümrüt mühürde dolaştırdı, sonra karşısındakinin hâlâ sustuğunu görünce:

- Sen kandasın, Derya Efendi? dedi.

- Saadetlû hünkârım, beni hoş görünüz; huzuruza varmayı daima isterim. Lâkin rahatsız etmekten çekinirim.

- Derya Efendi, biz senden hoşlanıyoruz!.. Bu köhne dünyada birkaç kişiden gayri dost mu kaldı? Gördün, Topal Recep'i boğdurttum, bundan sonra tedbir ne olsa gerek?

Derya Efendi birden cevap veremedi; başını biraz daha kaldırdı, hünkârı sevgiyle seyretti. Sonra:

- Bu âciz kulunuzun haddi midir ki, dedi, cihana hükmeden bir padişaha akıl versin?

Sultan Murat tekrar gülümsedi. Sonra birdenbire bu gülümseyişi kaybıldı. Elini belindeki zümrüt kakmalı hañçerine götürdü:

- Otur yanıma Derya Efendi, dedi, desturum olmuştur, benimle istediğın gibi konuşasın. Şimdi, Musa Çelebim sağ olsaydı beni oyalar, fikirlerini söylemekten çekinmezdi; sen de susmayasın... Babam, Sultan Ahmet'e nedimlik yaptın, hizmetlerin dokundu. Ağamla gittiğın Lehistan seferinde kolunu kaybettin. Ağam Sultan Osman senin sözünü dinleseydi, Hicaz'a gitme işini çıkarımaz, genç yaşta zorbarların eline düşmezdi.

Sultan Murat, hâlâ Derya Efendi'nin sustuğunu görünce kaşlarını çattı:

- Bana da sen yol göstermiştin, dedi; her hareketimde, bir kolayını bulup karşıma çıkan, "Sabret, daha zamanı gelmedi." diyen sen değil miydin? Söyle, bundan sonra ne tedbir gerek? Topal'ın zorbarları sarayıma üşüşürler mi dersin?

Hünkâr, ona tekrar baktı... Derya Efendi, sessiz, dudaklarını bile kıpırdatmadan ağlıyordu. Gözlerinden akan yaşlar yanaklarından süzülüyor, sakallarına dökülüyordu.

Sonra, daha fazla dayanamadı, birden yere diz çöktü, sağ elini uzattı, hünkârın zümrüt mühürlü parmağını tuttu, hıçkırıklarını zaptetmeye çalışmadan oraya dudaklarını değdırdi:

- Vakit gelmiştir sultanım, vur artık, Allah ve kulların seninledir. Ağanın intikamını al, kendi intikamını al, tahtını, devletini kurtar, kimsesizlerin yaşlarını kurut... Vur sultanım, vur!..

- Hepsini mi?

- Bütün zorba başlarını, ırz düşmanlarını, ocak söndürenleri, hepsini... Bu memleketi çökertmeye çalışan herkesi.

- Saka Mehmet, Gürcü Rıdvan, Cadı Osman, Deli İlâhi, Dereli Halil?..

- Hepsini sultanım, teker teker, yavaş yavaş vur... Bütün sipahi, yeniçeri zorbalarını, hak yiyen kadıları, köylüyü soyan beyleri, beylerbeylerini vur...

Derya Efendi doğruldu, dizlerinin üzerine, hünkârın ayaklarının dibine oturdu. Padişaha bakmaya cesareti yokmuş gibi:

- Tedbir odur ki, dedi, ocakla barışmış gibi görünesin, onların cemiyetini dağıtasın, sonra teker teker yakalayıp hepsini vurdurasın...

Sultan Murat, Hafız Ahmet Paşa öldürülürken ağladığını belli etmemek için nasıl elleriyle gözlerini kapattıysa, bu sefer de başını çevirdi, karşısındakine bakmadan:

- Sen de benimle beraber olasın, dedi.

- Padişahım, Derya kulun sana feda olsun. Lâkin o artık kocadı. Eli tutmaz, gözü görmez oldu. Ondan sana ne fayda var? Sen bir bahadır kişisin, her şeyi yapmaya kadırsın. Bana destur ver, ömrümün sonunu, Isparta'da kendi mülküm olan çiftliğimde geçireyim.

- Beni terk mi edersin?

- Hâşâ hünkârım, yine sana hizmet etmek isterim. Bir eşim vardı, elimden ecel aldı götürdü. Nur topu gibi bir oğlancığım öksüz kaldı. İsterim ki onu senin için yetiştireyim. Çiftliğime götürüp, ilmiyle, irfanıyla uğraşayım. Kılıç kullanmasını, ata binmesini öğrensın, özü de, sözü de doğru olsun. Sonra hünkârıma getirip, canı yoluna fedadır diyeyim.

- İsmi ne oğlancığının?

- Uluğ!..

- Kaç yaşında var?

- On birine henüz bastı.

Sultan Murat ayağa kalktı, pencereye doğru yürüdü, canı sıkılmıştı; her türlü dedikodudan kaçan, mertlikten ayrılmayan, cengi cenk, ilmi ilim bilen bu adamdan ayrılmak istemiyordu:

- Baka Efendi, dedi, oğlanını burada okutsak, en usta kişilerden silâh kullanmasını, ata binmesini öğretsek, olmaz mı? Anadolu karışıktır. Korkarım yollarda başına bir iş gelir, çiftliğinde seni rahat komazlar.

Derya Efendi de doğrulmuştu, gözleri yeniden nemlenir gibiydi:

- Saadetlû padişahım, çiftliğimin halini yıllardan beri bilmem. Kâhyalar elinde harap olur. Oğlancığım yabancı ellerde dilediğim gibi yetişmez. En önemlisi, ilginiz devam ettikçe dostunuzun da düşmanı olurum... Siz Anadolu'yu da zorbalar elinden temizler, yolları açarsınız.

Odada derin bir sessizlik oldu. Sultan Murat tekrar düşünceye daldı. Derya Efendi, hünkâr bu sefer de “Hayır” derse, dayanamayacağını anlıyordu. Halbuki bir an evvel çiftliğine çekilmek istiyordu. Belki de ihtiyarladığından olacak, dinlenmeye de şiddetle ihtiyacı vardı. İstanbul'un bulanık havası artık onu sıkıyordu. Sevgili karısının ölüm döşeğindeki halini hiç unutamıyordu: “Uluğ'cuğum sana emanet, onu koru!..” demişti.

Gerçekten hünkâra bundan sonra faydası dokunacağına da kani değildi. Kocamış, en önemlisi çok yıpranmıştı. Sonra birçok dostu olduğu gibi düşmanı da vardı. Hak yolunda yürürken birçoklarının çıkarlarını çiğnemiş olabilirdi. Bu karışık zamanda oğlancağızına fenalıkları dokunabilirdi. Hünkâra da söylediği gibi, onu devleti için yetiştirecek, sonra da kendi eliyle İstanbul'a getirip padişaha kapılandıracaktı... Son görevi de bu olacaktı. Bu topraklar şerefli ve azimli insanların çalışmasıyla kurtu-

lurdu. Hele Uluğ bir büyüsün, kendini koruyacak çağa gelsin, gerisi kolaydı.

Sultan Murat'la göz göze geldiler. Bulanık gözleriyle padişahı bir kere daha seyretti. Onun heybetli vücudu, keskin bakışları karşısında hayranlığını gizleyemedi:

- Allah seni bizlere bağışlasın padişahım, diye fısıldadı.

O zaman hünkâr, elini Derya Efendi'nin omzuna koydu:

- Peki Derya Efendi, dedi, dileğin yerine gelsin. Yalnız senden istediğim şudur ki, ne vakit sefere çıkarsam yanımda bulunasın, ilk haberimde orduma katılasın. Oğlancığını da vakti gelince bana gönderesin...

Sonra, Derya Efendi'nin cevabını beklemeden ellerini çırpı, içeri giren iç oğlanına:

- Tiz hazinedarbaşına söyle, dedi, bana bir kese altın, hil'at ve mücevher bir sorguç getirsin.

Tekrar karşındakine döndü:

- Sen bana, dedi, vaktiyle hocalık da yapmıştın. Sana o zaman bir has vermiştim. Sadrâzam Ali Paşa'ya, istemediğini söylediğin için kalmıştı. Şimdi bu hası tekrar bağışladım.

- Affet beni sultanım, bir hayli dünyalığım vardır. Bize bundan sonra mal ne gerek?... Bugünleri bekleyen nice iş bilir, hizmetine canını feda eden, yiğit kişilerin vardır; onların hakkını bana vermen doğru mudur?

- Peki, benden hiçbir şey istemeyecek misin?

- İsteyeceğim hünkârım, izin verin; müezzinlerinizden İzzet Çelebi ile bostancı kullarınızdan Cuma benimle birlikte yola çıksın.

- Onların bu düşüncenden haberi var mı?

- Beli padişahım!.. İzzet Çelebi oğluma ders okutur. Cuma at bindirir, kılıç kuşatır. Onları yanınıza ben aldırılmışım.

20 • BİR SEL GİBİ

- Yola ne vakit çıkarsınız?

- İstanbul'da yapılacak bazı işlerim vardır. Hünkârım ferman verir, Allah kısmet ederse iki aya kalmaz hareket ederim...

Sultan Murat içini çekti:

- Git, dedi, yolun açık olsun... Ayrılırken beni yine gör... Oğlancığını da getir...

Bu sırada hazinedarbaşı kapıda göründü. Padişah gelen hediyeleri aldı. Sorgucu kendi eliyle Derya Efendi'nin mücevvesine taktı, hil'atı giydirdi; altın kesesini de verdi:

- Yol harçlığı yaparsın, dedi.

Derya Efendi hıçkırarak ağlıyordu. Evet, o artık ihtiyarlamıştı.